

Дураєва Н. В., старший викладач,
Академія праці, соціальних відносин і туризму, м. Київ, Україна
Кузьмін А. Р., студент,
Навчально-науковий юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

В даний час проблеми охорони навколишнього середовища не обмежуються рамками окремих країн і регіонів, а набули глобального характеру. Сьогодні в світі склалася ситуація, коли саме розвиток людської цивілізації ставить виживання людини під реальну загрозу екологічної катастрофи. Тому проблеми екологічної безпеки можуть і повинні бути вирішені спільними зусиллями держав та неминуче вимагають міжнародного співробітництва, спільних узгоджених дій міжнародних організацій.

Важливою основою співпраці держав у сфері охорони навколишнього середовища є його міжнародно-правове регулювання. В даний момент, в рамках міжнародного права існує самостійна галузь права, що регулює відносини між державами щодо забезпечення екологічної безпеки в світовому масштабі – міжнародне право навколишнього середовища і є сукупністю міжнародно-правових принципів і норм, що регулюють відносини, які виникають між державами та іншими суб'єктами міжнародного права, що складаються з приводу раціонального використання та охорони навколишнього природного середовища.

Міжнародно-правові принципи з охорони навколишнього природного середовища були сформульовані в різних програмних документах міжнародних конференцій, що проводяться під егідою ООН з проблем охорони навколишнього середовища [1, с. 14].

Першою світовою екологічною конференцією, проведеної під егідою ООН, є Стокгольмська конференція ООН з проблем навколишнього середовища, яка відбулася в червні 1972 року в Швеції. За підсумками цієї конференції були прийняті Декларація принципів і План дій. Ці документи отримали схвалення Генеральної Асамблеї ООН і з'явилися початком регулярної програми ООН з охорони навколишнього середовища.

Подальший розвиток принципів міжнародного екологічного права продовжила Всесвітня хартія природи, яка була схвалена Генеральною Асамблеєю ООН і проголошена в резолюції від 28 жовтня 1988 року.

Заснована на цих принципах внутрішня і зовнішня екологічна політика держав повинна сприяти забезпеченню національного та

міжнародного екологічного правопорядку.

У червні 1992 року в Ріо-де-Жанейро (Бразилія) відбулася Конференція ООН, яка прийняла Декларацію з охорони навколишнього середовища і розвитку. Підсумком цієї конференції стала глобальна програмний документ, що містить близько 40 розділів за напрямками діяльності світового співтовариства в області взаємопов'язаних проблем навколишнього середовища і соціально-економічного розвитку на довгострокову перспективу з пропозиціями про шляхи та засоби досягнення поставлених цілей [2, с. 31].

Основну частку в вирішенні екологічних проблем у світі займають міжнародні екологічні організації. За правовим статусом вони поділяються на неурядові та міжурядові

До міжурядових екологічних організацій, відносяться:

— Програма ООН з навколишнього середовища - ЮНЕП (United Nations Environment Programme), що включає в себе: Рада керуючих, секретаріат і фонд навколишнього середовища;

— Комісія ООН зі сталого розвитку, при Економічній і соціальній Раді ООН - ЕКОСОП;

— Міжнародне агентство з атомної енергетики - МАГАТЕ;

— Всесвітня організація охорони здоров'я - ВООЗ;

— Всесвітня метеорологічна організація - ВМО та інші організації.

Поряд з міжурядовими екологічними організаціями в охороні світового екологічного правопорядку беруть участь і неурядові екологічні організації. У світі функціонує понад 500 таких організацій, найбільш значущими і мають резонанс в екологічній діяльності є:

— Міжнародний союз охорони природи і природних ресурсів - МСОП;

— Грінпіс - Greenpeace;

— Всесвітній фонд охорони дикої природи - WWF;

— Всесвітній фонд охорони дикої живої природи;

— Міжнародна рада з охорони птахів;

— Всесвітня федерація з охорони тварин і інші організації.

Міжурядові екологічні організації в своїй діяльності керуються принципами міжнародно-правової охорони навколишнього середовища і на відміну від неурядових екологічних організацій мають реальні важелі впливу на порушників міжнародних екологічних норм. Ці заходи впливу полягають в накладенні економічних санкцій на держави, які не дотримуються встановлені міжнародні правила охорони навколишнього середовища, виключення цих держав з претендентів на міжнародну економічну допомогу та інші міжнародно-правові заходи охорони навколишнього середовища [3, с. 21].

Отже, можна зробити висновок, що екологічне право нерозривно пов'язане з міжнародним правом, оскільки забезпечення та додержання

норм екологічної безпеки вже давно є проблемою не тільки регіональною, а глобальною. Здійснюючи аналіз міжнародного співробітництва України в галузі екології, можна зробити висновок, що розв'язання сучасних екологічних проблем в Україні можливе тільки в умовах широкого й активного співробітництва зі всіма державами світу (включаючи міжнародні організації), у сфері екологічного права, екологічної політики та екологічної економіки

Література

1. Екологічне право України: навч. посіб. / Н.Р. Кобецька. – 2 ге вид., перероб. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 352 с.
2. Екологічне право України: навч.-метод. посіб. / уклад. А.А. Герц. – Х.: Право, 2015. – 280 с.
3. Екологічне право України: [підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл.] / за ред. А.П. Гетьмана та М.В. Шульги. – Х.: Право, 2009. – 328 с.

УДК 347.447.52:343.23(043.2)

Хом'яченко С. І., к.ю.н., доцент,
Петренко Б. М., студент 1 року магістратури,
юридичний факультет,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України, м. Київ, Україна

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЕКОЛОГІЧНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

У механізмі правового забезпечення екологічної безпеки, охорони навколишнього середовища та раціонального використання природних ресурсів особливе місце займає юридична відповідальність як засіб боротьби з екологічними правопорушеннями.

Юридична відповідальність за екологічні правопорушення в науковій літературі визначається як особливий стан суспільних екологічних правовідносин, при якому правовими засобами забезпечується виконання відповідальними особами спеціальних обов'язкових вимог законодавства в галузі використання природних ресурсів, охорони довкілля, забезпечення екологічної безпеки чи застосування до винних осіб заходів державно-правового примусу [1, с. 190]. Відповідно до ст. 66 Конституції України кожен зобов'язаний не заподіювати шкоду природі. Особа, яка не буде виконувати даного обов'язку, мати несприятливі наслідки правового характеру.

Юридична література виділяє такі спеціальні ознаки екологічних правопорушень: 1) протиправність; 2) винність; 3) караність;